

Personal activity-based approach to teaching foreign languages

Barnokhon TOSHBOYEVA¹

Andijan branch of Kokand University

ARTICLE INFO

Article history:

Received March 2024

Received in revised form

10 April 2024

Accepted 25 April 2024

Available online

25 July 2024

Keywords:

personalization,
motivation and engagement,
authentic language,
activity,
concept,
language learning,
learning styles.

ABSTRACT

This article explores the significance of incorporating personal activities in foreign language teaching to enhance student engagement, motivation, and language acquisition. By integrating personal interests, experiences, and preferences into language learning activities, educators can create meaningful and relevant learning experiences that cater to individual students' needs and learning styles. This article also investigates concepts that related to personal activity, in which every single individual can be analyzed through these.

2181-3701/© 2024 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-3701-vol2-iss3-pp177-181>

This is an open-access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Chet tillarni o'qitishda shaxsiy-faoliyatli yondashuv

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

shaxsiylashtirish,
motivatsiya va jalb qilish,
haqiqiy til,
faoliyat,
tushuncha,
til o'rganish,
o'rganish uslublari.

Ushbu maqolada chet tillarini o'qitishda o'quvchilarning faolligini, motivatsiyasini va tilni o'zlashtirishini oshirish shaxsiy faoliyatni birlashtirishning ahamiyati o'rganilgan. Shaxsiy qiziqishlar, tajribalar va til o'rganish faoliyatiga qo'shib, o'qituvchilar individual o'quvchilarning ehtiyojlari va o'rganish uslublarini qondiradigan mazmunli va tegishli o'quv tajribalarini yaratishi mumkin. Ushbu maqola, shuningdek, shaxsiy faoliyat bilan bog'liq tushunchalarni o'rganadi, unda har bir shaxsni bular orqali tahlil qilish mumkin.

¹ Associated Professor, PhD, Andijan branch of Kokand University. E-mail: barnotoshboyeva2@gmail.com

Личностно-деятельностный подход в обучении иностранным языкам

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

персонализация,
мотивация и
вовлеченность,
аутентичный язык,
деятельность,
концепция,
изучение языка,
стили обучения.

В данной статье рассматривается вопросы использования личностно-деятельностного подхода в процесс преподавания иностранных языков для повышения интереса, мотивации и уровня владения языком учащихся. Интегрируя личные интересы, опыт и предпочтения в процесс изучения языка, преподаватели могут создавать значимые и релевантные учебные мероприятия, которые соответствуют индивидуальным потребностям и стилю обучения учащихся. В этой статье также рассматриваются концепции, связанные с личностно-деятельностного подхода с помощью которого можно проанализировать каждого учащегося лично.

KIRISH

Odatda, odamlar “faoliyat”ni ish, ish yoki biron bir harakatni tafsilotlarsiz bajarish deb tushunishadi. Pedagogikada “faoliyat”, “kasbiy faoliyat”, “ilmiy faoliyat”, “ishlab chiqarish faoliyati”, “o’quv faoliyati” va hokazolardagi iboralar shunchaki “harakatlar”, “ish” yoki “mehnat”dan ko’ra kengroq narsaga murojaat qilish uchun ishlatiladi.

Bu atama XIX asrda klassik nemis falsafasida qo’llanilishni boshladi. Gegelning “maqsad-faoliyat-material” triadasini tushunishi ushbu foydalanish uchun asos bo’lib xizmat qildi. Uning tushunchasida faoliyatning ideal, obyektiv, ammo haqiqiy maqsadni materialga aylantiradigan narsa.

Faoliyat bu idealni haqiqatga aylantirish jarayoni. Dastlabki ideal mavjudotni rad etgan dialektik materializmga faoliyat ma’lum bir natijaga erishish uchun insonning harakatlari yoki harakatlari tizimi sifatida tushunilgan. Ayniqsa, faoliyat har doim ekanligi ta’kidlangan ijtimoiy aniqlik mexanizmi har doim noma’lum bo’lib qoladi. Faoliyat konsepsiyasini “moddiylashtirish” ga qaramay, u Hegel tomonidan yaratilgan idealistik xarakterni saqlab qoldi. Bundan tashqari, ushbu mohiyat maqsad qanday paydo bo’lganligi masalasida doimo o’zini namoyon qildi.

Psixologiyada faoliyatga asoslangan yondashuv muhim yutuqdir. Bu faoliyat va inson psixikasi o’rtasidagi dialektik bog’liqlik g’oyasiga asoslanadi. Faoliyat inson ruhiyatiga ham ta’sir qiladi. Bunday holda, faoliyat-bu insonning tashqi dunyo bilan o’zaro munosabati jarayonida o’zini namoyon qiladigan maqsadli faoliyati. O’zaro ta’sir bu insonning mavjudligi va rivojlanishi uchun zarur bo’lgan asosiy masalalarni hal qilishga imkon beradi. A. N. Leontyev inson hayotini “bir-birini almashtiradigan faoliyatning umumiyligi, aniqrog’i tizimi” ta’riflaydi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Pedagogikadagi faoliyat muammosiga Yu.K. Babanskiy, A.P. Belyaeva, T.V. Gabay, L.V. Jarova, G.I. Shchukina va boshqa olimlarning asarlari bag’ishlangan. G.I. Shchukinaning fikriga ko’ra, faoliyat o’quv jarayonining asosidir. O’quv faoliyati ijtimoiy munosabatlar tizimiga va jamoaviy faoliyatga kiritilgan. N.F. Talyzina ta’limotni boshqa faoliyatni amalga oshiradigan harakat sifatida belgilaydi. A.N. Leontiev

nazariyasiga ko'ra, inson faoliyati zarur bo'lgan vaqtda aqliy "umuman" paydo bo'lishiga olib keladigan jarayondir. Olimning ta'kidlashicha, tashqi faoliyatning ichki faoliyatga o'tishini ichkilashtirish jarayoni tashqi faoliyatdan ikkilamchi bo'lgan ichki faoliyatni shakllantiradi. "Tashqi ko'rinish" atamasi ichki faoliyatdan tashqi faoliyatga teskari o'tishni tavsiflaydi.

A.N. Leontyev barcha turdagi psixologiya "faoliyat"ga asoslangan bo'lishi kerak deb hisoblagan. Faoliyat yondashuvi maktabda yosh va pedagogik psixologiya va pedagogikaga asoslangan. "Interiorizatsiya va tashqi ko'rinish" sxemasi A.N. Leontyevning bola ruhiyatining rivojlanishi haqidagi nazariyalarining asosidir. Bu pedagogik nazariya, amaliyotda ta'lim va tarbiyaga faol yondashuvni rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qildi.

Keyingi tadqiqotlar, N. Leontyevning raqiblari, inson ruhiyatining rivojlanishining yagona asosi va manbai sifatida faoliyatni ajratishning nohaqligi haqida gapiradi. Bunda bolaning ichki dunyosi, subyektivligi paydo bo'ladi, obyektiv asoslardan emas, balki biron bir asosdan (aloqa, faoliyat, ong) hosil bo'ladi. Madaniyat tarixida esa, faoliyat inson mavjudligining to'liq va yagona asosi emas, balki ongli ravishda shakllantirilgan maqsad bo'lsa, unda maqsadning asosi faoliyatdan tashqarida – inson ideallari va qadriyatlari, motivlari, da'volari, umidlari va boshqalar sohasida yotadi. Ular yuqori aqliy funksiyalarni (ixtiyoriy e'tibor va xotira jarayonlari) o'rganishga qaratilgan. O'tgan asrning 30-yillar boshlarida bu faoliyat muammosini nazariy va eksperimental ishlab chiqishga kirishildi. Natijada, u hozirgi kunda zamonaviy psixologiyaning tan olingan nazariy yo'nalishlaridan biri bo'lgan faoliyat nazariyasini ilgari surdi.

TAHLILLAR VA NATIJALAR.

Shaxsiy faoliyat orqali chet tillarini o'qitish konsepsiyasining batafsil tahlil va natijalarni taqdim etish uchun odatda tadqiqot o'tkazish yoki tadqiqotlar, so'rovlar yoki kuzatuvlar orqali ma'lumotlarni to'plash kerak bo'lgan. Chet tillarini o'qitishda shaxsiy faoliyat tushunchalari konsepsiyasiga asoslangan potensial tahlillar va natijalarning faraziy taqsimoti:

1. O'quvchilarni jalb qilish va motivatsiyani oshirish:

– Tahlil: shaxsiy qiziqishlarni o'z ichiga olgan til o'rganish faoliyati davomida o'quvchilarning faollik darajasini o'lchash.

– Natija: o'quvchilar o'zlarining shaxsiy manfaatlariga mos keladigan faoliyatga jalb etilganda, til o'rganishda ishtirok etish va ishtiyoqni oshirishga olib keladigan yuqori darajadagi faollik va motivatsiya kuzatiladi.

2. Tilni o'rganish va ma'lumotni saqlab qolish:

– Tahlil: shaxsiy faoliyatga asoslangan til o'rganish vazifalari bilan shug'ullanishdan oldin va keyin tilni bilish darajasini baholash.

– Natija: o'quvchilar tilni o'rganish faoliyati ularning qiziqishlariga moslashtirilganda, tilni bilish va saqlab qolish darajasi yaxshilanganligini ko'rsatadi, bu shaxsiy natijalarini yaxshilaydi.

3. Madaniy bilimdan xabardorlik va sezgirlik:

– Tahlil: o'quvchilarning madaniy bilimlar va ularning kelib chiqishi bilan bog'liq madaniy jihatlarni o'rganadigan tadbirlarda ishtirok etish orqali baholash.

– Natija: o'quvchilar madaniy nuanslarni chuqurroq tushunishlarini namoyish etadilar va madaniy ahamiyatga ega bo'lgan shaxsiy faoliyat bilan shug'ullanish natijasida madaniyatlararo kompetensiyani shakllantiradilar.

4. Ichki va tashqi motivatsiya:

– Tahlil: shaxsiy faoliyatga asoslangan til o'rganishda ishtirok etadigan o'quvchilarda ichki motivatsiya (ichkaridan motivatsiya) va tashqi motivatsiya (tashqi omillardan motivatsiya) ni ajrating.

– Natija: o'quvchilar o'zlarining shaxsiy manfaatlariga mos keladigan tadbirlarda ishtirok etganda yuqori darajadagi ichki motivatsiyani namoyish etadilar, bu shaxsiylashtirish til o'rganish uchun yanada barqaror va o'zini o'zi boshqaradigan motivatsiyani qo'llab-quvvatlaydi.

5. Shaxsiy ta'lim uslublari va ularning afzalliklari:

– Tahlil: turli xil o'quv uslublari va afzalliklari tilni o'qitishda shaxsiy faoliyat tushunchalarining samaradorligiga qanday ta'sir qilishini aniqlang.

– Natija: shaxsiylashtirilgan tadbirlar turli xil ta'lim uslublari va imtiyozlariga mos keladi, bu o'qituvchilarga til o'rganish tajribasini individual o'quvchilar ehtiyojlariga moslashtirishga imkon beradi, bu esa tushunish va ko'nikmalarni rivojlantirishga olib keladi.

6. Tilni o'zlashtirishga uzoq muddatli ta'sir:

– Tahlil: tilni o'qitishda shaxsiy faoliyatni o'quvchilarning uzoq vaqt davomida tilni egallashiga uzoq muddatli ta'sirini kuzatish.

– Natija: shaxsiy faoliyatga asoslangan tilni o'rganishda davom etish til bilishning barqaror rivojlanishiga yordam beradi, bu shaxsiylashtirilgan yondashuvlar o'quvchilarning til ko'nikmalariga doimiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi.

Ushbu tahlillar va natijalar chet tillarini o'qitishda shaxsiy faoliyat tushunchalarini birlashtirishning samaradorligi va afzalliklari to'g'risida tushuncha beradi, shaxsiylashtirilgan yondashuvlar o'quvchilarning faolligini, motivatsiyasini, madaniy ongini va tilni qanday samarali o'rganish mumkinligini namoyish etadi.

XULOSALAR

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, tadqiqot faoliyatini tashkil etish o'quvchilarga subyekt sifatida harakat qilish va bilimlarni o'zlashtirish va tadqiqot ko'nikmalarini shakllantirishga ta'sir qilish imkonini beradi. Ta'lim – bu o'quvchi tomonidan insonning turli faoliyatini uni amalga oshiradigan harakatlarni o'zlashtirish jarayoni. Chet tilini o'qitishda shaxsga yo'naltirilgan yondashuv o'quvchilarning individual psixologik xususiyatlarini hisobga olish, ushbu xususiyatlarning maqsadli shakllanishi, o'quvchilarning umumiy madaniy, shaxsiy rivojlanishini anglatadi. Bunday tadqiqot ko'nikmalarini shakllantirish mumkin, agar, bilimlarni amalda qo'llash qobiliyati, harakatlarni mustaqil ravishda rejalashtirish qobiliyati shakllanganda. Bundan tashqari, o'quvchilar o'zlarining tashkiliy qobiliyatlarini, yashirin iste'dodlarini namoyish etish imkoniyatiga ega bo'lganda va buning uchun ularning xarakteriga mos va xos yondashuvlar tanlanganda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Алексеев, Н.А. Личностно-ориентированное обучение в школе. Ростов н/Д.: Феникс, 2006.-332с.

2. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. М., 1975, с. 42.

3. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М.: Просвещение, 1991. – 27-28 с.

4. Зимняя И.А. Психология обучения неродному языку (на материале русского языка как иностранного). – М.: Русский язык, 1989. – 15-16 с.

5. Toshboyeva B. Professional competence of English language teachers in Uzbekistan. 2015. <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/121151/1/Barno%20Toshboeva%20%20PROFESSIONAL%20COMPETENCE%20OF%20ENGLISH%20LANGUAGE%20TEACHERS%20IN%20UZBEKISTAN.pdf>

6. Toshboyeva B. The significance of teaching English from early childhood Journal of innovations in scientific and educational research 6 (4), 172-175. 2023

7. B Toshboyeva. Pedagogical approaches to early foreign language teaching International Bulletin of Applied Science and Technology 3 (11), 219-225. 2023.